

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Türkiye Bankalar Birliđi Sunumu

Durmuş YILMAZ
Başkan

4 Ekim 2010

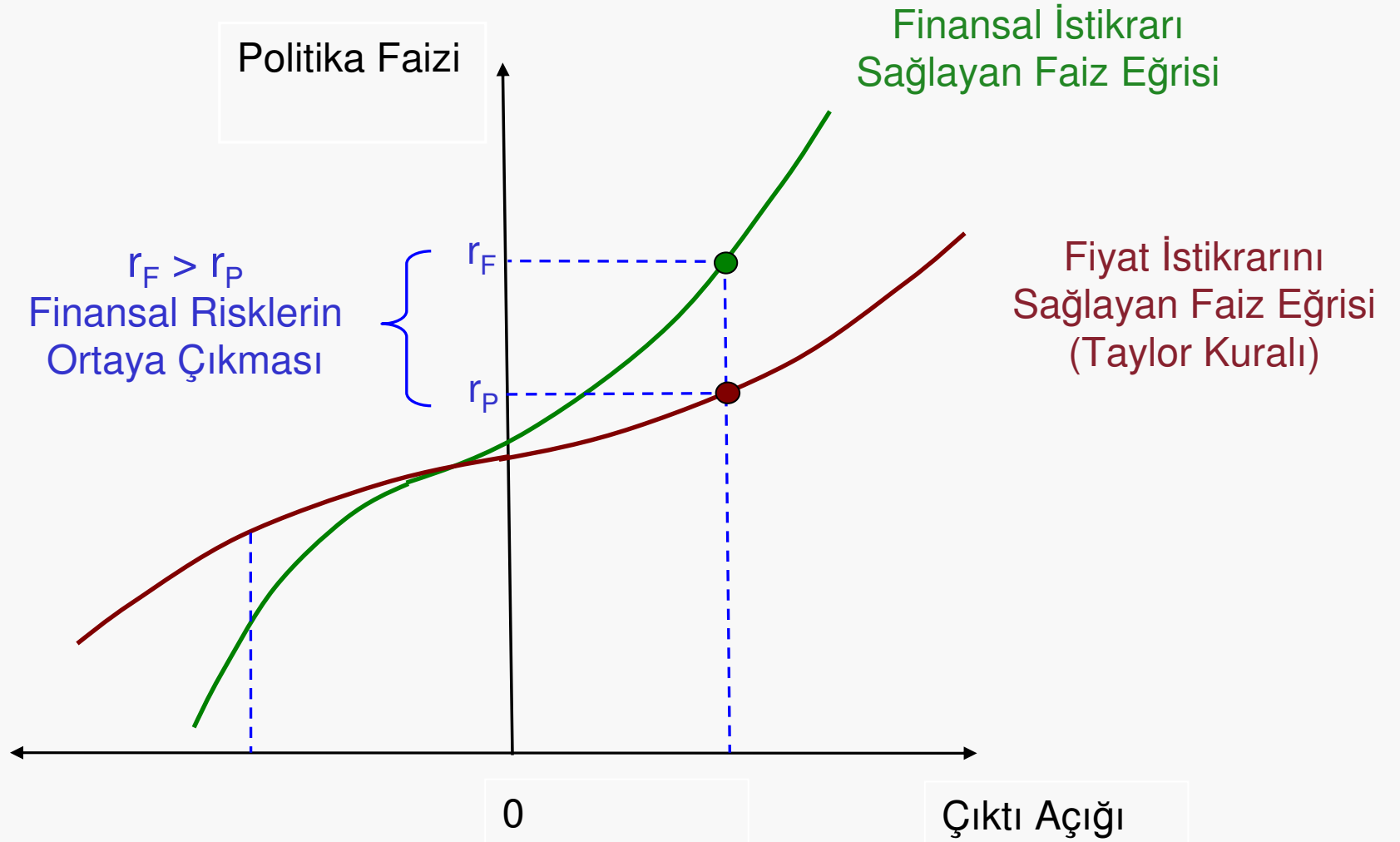
Sunum Planı

- I. Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar**
- II. Finansal İstikrar: Amaçlar**
- III. Finansal İstikrar: Araçlar**
- IV. İktisadi Görünüm ve Riskler**
- V. Çıkış Stratejisi ve Sonrası**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- Küresel finans krizi sırasında ve sonrasında yaşanan gelişmeler, politika yapıcılar nezdinde finansal istikrarı ön plana çıkarmıştır.
- Ekonomide fiyat istikrarı için gerekli olan faiz seviyesi ile finansal istikrar için gerekli olan faiz seviyesi her zaman birbirleri ile uyumlu değildir.
- Ekonominin aşırı genişleme gösterdiği bir durumda enflasyonu kontrol altına alan bir faiz politikası, finansal risklerin ortaya çıkmasını engellemekte yetersiz kalabilmektedir.
- Öte yandan şiddetli bir resesyon durumunda, finansal istikrarın tesisi için çok daha düşük bir faiz seviyesine ihtiyaç duyulabilmektedir.

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

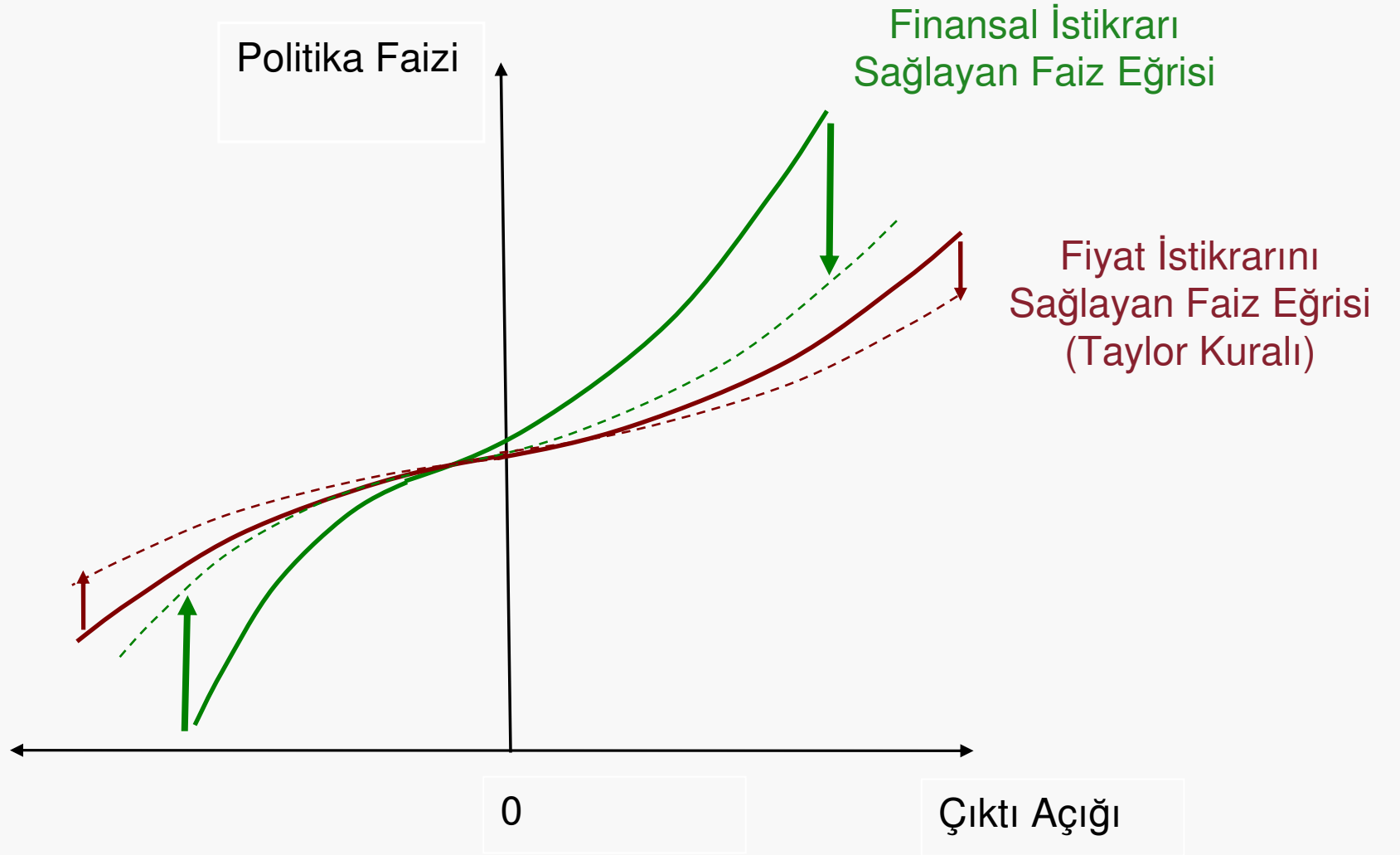

Not: Faiz dışı araçların kullanılmadığı durumda

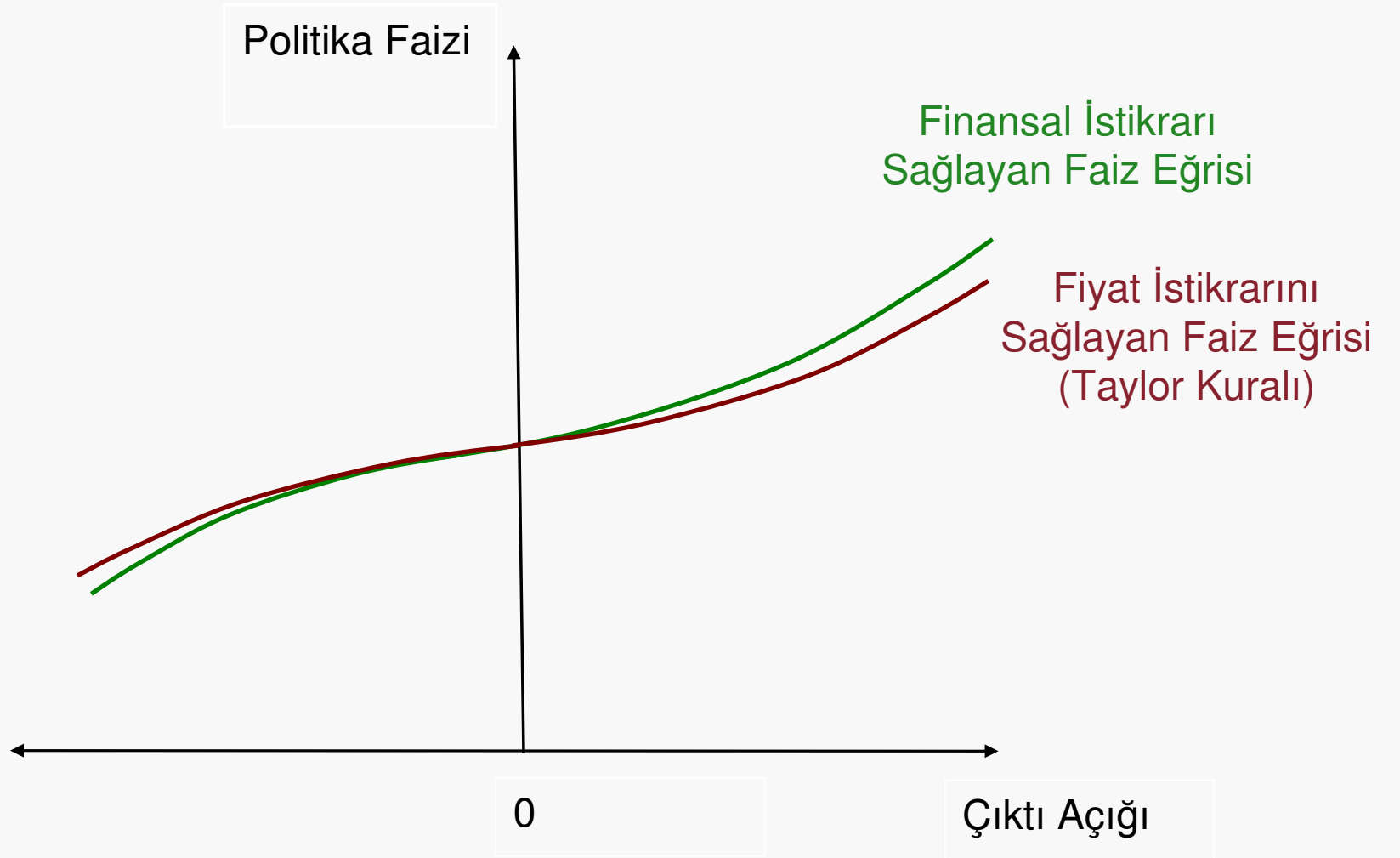
Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **Küresel finans krizinin ortaya çıkmasına neden olan etkenlerden biri, gelişmiş ülkelerin merkez bankalarının fiyat istikrarına odaklanırken, finansal istikrarı göz ardı etmeleridir.**
- **Örneğin Amerikan Merkez Bankası FED, 2003-2007 arasında uyguladığı para politikası ile enflasyonu düşük seviyelerde tutmakla birlikte, borçluluk oranlarının ve varlık fiyatlarının aşırı artmasına yol açarak finansal istikrarın bozulmasına katkıda bulunmuştur.**
- **Ülkemizde 2002 yılından itibaren izlenen basiretli para ve maliye politikaları ile başta BDDK olmak üzere finansal istikrardan sorumlu kurumların temkinli politika uygulamaları, 2006 sonrası uygulanan parasal sıkılaştırma ve sonrasında izlenen temkinli para politikası duruşu finansal sistemimizde risklerin ortaya çıkmasını engellemiştir.**

Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum

Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **Son dönemde aldığımız ilave önlemler, önümüzdeki dönemde tüm dünyayı etkisi altına alacağını düşündüğümüz yeni konjoktüre karşı bir hazırlık olarak değerlendirilmelidir.**
- **Bu yeni konjoktürün temel özelliği, güvenilir ve dinamik yükselen piyasa ekonomilerine yoğun sermaye akışı sonucunda, bu ekonomilerde aşırı ısınma, aşırı borçlanma ve varlık balonları oluşması riskinin belirmesi ve cari açığın finansal istikrarı tehdit edecek düzeylere ulaşma ihtimalidir.**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **“Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak”** (Merkez Bankası Kanunu, Madde 4)
- **Merkez Bankası, kuruluş kanunu gereği Türkiye’de finansal istikrardan sorumlu kurumlardan biridir.**
- **Merkez Bankası, gözetim ve denetimden sorumlu diğer kurumlardan farklı olarak finansal istikrara makro açıdan bakmaktadır.**

Finansal İstikrar: Amaçlar

1. **Borçluluk oranları: *Daha çok öz kaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma***
2. **Borçlanma vadeleri: *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması***
3. **Döviz pozisyonları: *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonununun güçlendirilmesi***
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi: *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin etkinleştirilmesi***

Finansal İstikrar: Amaçlar

1. **Borçluluk oranları: *Daha çok öz kaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma***
2. **Borçlanma vadeleri: *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması***
3. **Döviz pozisyonları: *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonunun güçlendirilmesi***
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi: *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin etkinleştirilmesi***

Finansal İstikrar: Amaçlar

1. **Borçluluk oranları:** *Daha çok öz kaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma*
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonununun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin etkinleştirilmesi*

Finansal İstikrar: Amaçlar

1. **Borçluluk oranları: *Daha çok öz kaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma***
2. **Borçlanma vadeleri: *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması***
3. **Döviz pozisyonları: *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonununun güçlendirilmesi***
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi: *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin etkinleştirilmesi***

Finansal İstikrar: Araçlar

- 1. Zorunlu Karşılık Oranları**
- 2. Merkez Bankasının Likidite Yönetimi**
- 3. Bankaların Sermaye Yeterlilik Oranları**
- 4. Bankaların Likidite Yeterlilik Oranları**
- 5. Vergiler**
- 6. Faiz Dışı Kamu Harcamaları**

Konjonktürel ve Yapısal Amaçlar

Finansal istikrarın korunması için mevcut politika araçları:

- 1. Konjonktürel etkilerin bertaraf edilmesine yönelik:**
(Örnek 1: Küresel finans krizi; Örnek 2: Aşırı borçlanma),
 - 2. Yapısal hedeflere ulaşılmasına yönelik olarak:**
(Örnek: Bankacılık sisteminin fonlama vadesinin uzatılması),
- kullanılabilir.**

Merkez Bankasının Likidite Yönetim Araçları

1. Döviz Alımları

2. Haftalık Repo İhaleleri

3. Üç Aylık Repo İhaleleri

4. Koridor Sistemi

- Gerek gecelik borçlanma ve borç verme faiz oranları arasında, gerekse söz konusu faiz oranları ile bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı arasındaki farklar para politikasının operasyonel çerçevesinin bir unsuru olarak belirlenecektir. (Çıkış Stratejisi 2010, paragraf 16.b.iii)

Zorunlu Karşılıklar

1. Likidite Etkisi

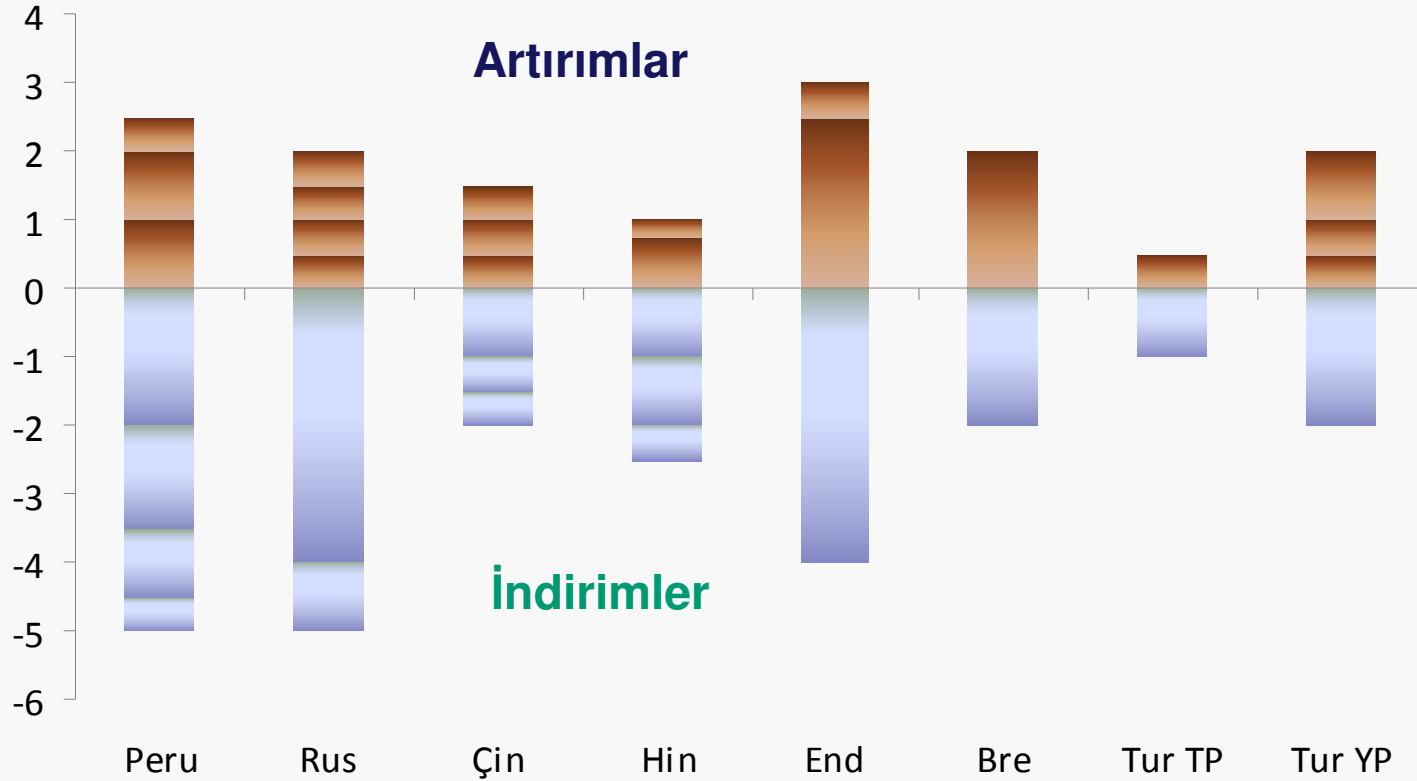
- Her durumda gerçekleşir

2. Maliyet Etkisi

- Zorunlu karşılıklara faiz ödenmesi durumunda etkisi zayıflar

Zorunlu Karşılıklar

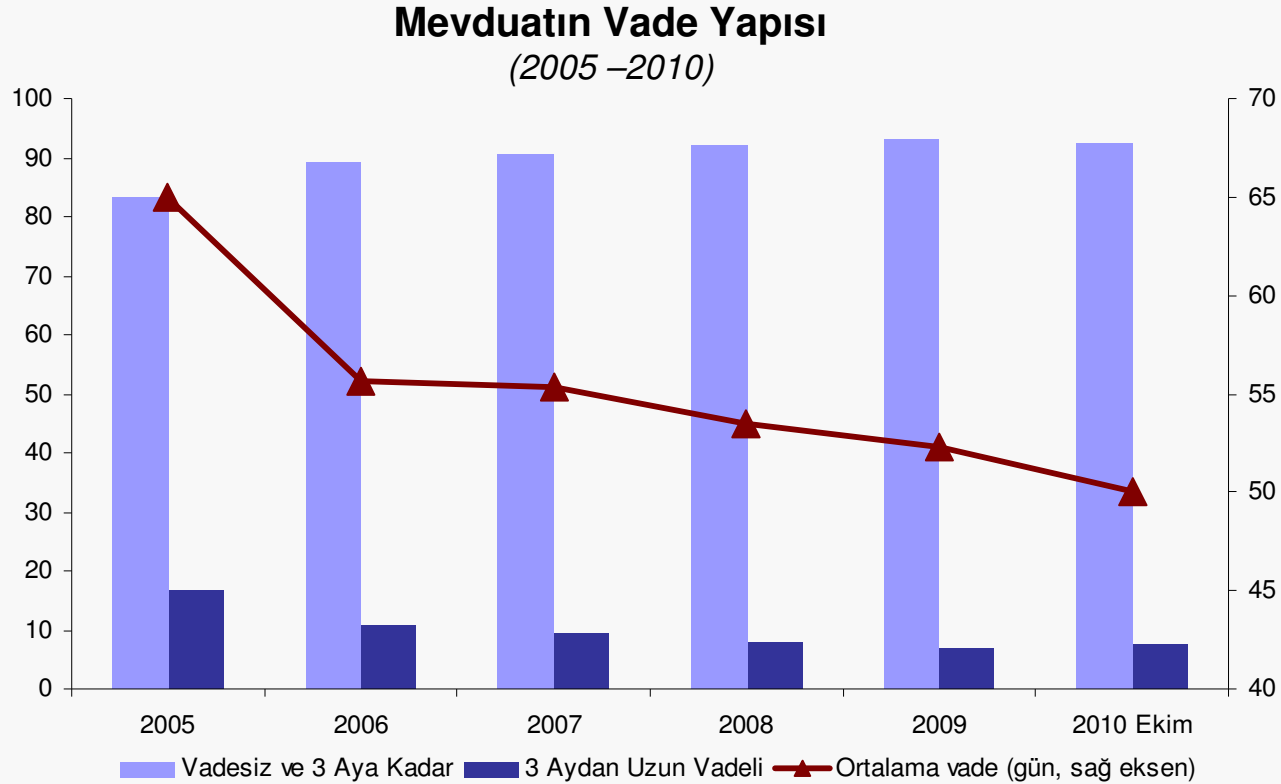
Seçilmiş Ülkelerin Kriz ve Krizden Çıkış Dönemlerinde Zorunlu Karşılık Oranlarındaki Değişim (yüzde puan)

Kaynak: Ülke Merkez Bankaları, TCMB

Banka Mevduatının Vade Yapısı

Türkiye’de mevduatın vade yapısının kısa olduğu ve daha da kısaldığı görülmektedir.

Kaynak: BDDK, TCMB

Banka Mevduatının Vade Yapısı

- **Bu doğrultuda finansal istikrarı güçlendirici bir tedbir olarak yıl sonuna kadar bir yıl ve daha uzun vadeli mevduata uygulanan zorunlu karşılık oranlarının bir miktar düşürülmesi gündeme gelebilecektir.**

Merkez Bankasının Elindeki Araçlar

Fiyat İstikrarı için Kullanılan Araçlar (öncelik sırasıyla):

1. Kısa Vadeli Faiz Oranları
2. TL Likidite Yönetimi
3. Zorunlu Karşılıklar

Merkez Bankasının Elindeki Araçlar

Finansal İstikrar için Kullanılan Araçlar (öncelik sırasıyla):

1. Zorunlu Karşılıklar
2. TL Likidite Yönetimi
3. Kısa Vadeli Faiz Oranları

Merkez Bankasının Elindeki Araçlar

Araçların Kullanım Sıklığı (En sıktan en seyreğe):

1. TL Likidite Yönetimi
2. Kısa Vadeli Faiz Oranları
3. Zorunlu Karşılıklar

Merkez Bankasının Elindeki Araçlar

Araçların Öngörülebilirliği (Yüksekten düşüğe):

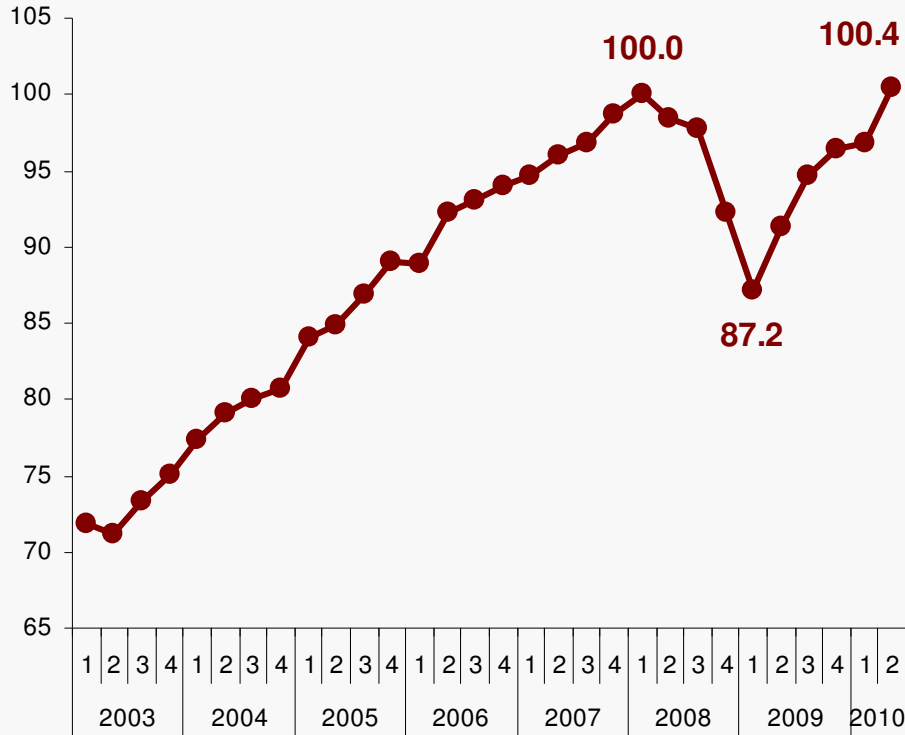
1. Zorunlu Karşılıklar
2. Kısa Vadeli Faiz Oranları
3. TL Likidite Yönetimi

İktisadi Görünüm ve Riskler

İktisadi faaliyette belirgin bir ivmelenme gözlenmezken, kredi hacminde oldukça hızlı bir artış yaşanmaktadır.

Mevsimsellikten Arındırılmış GSYİH

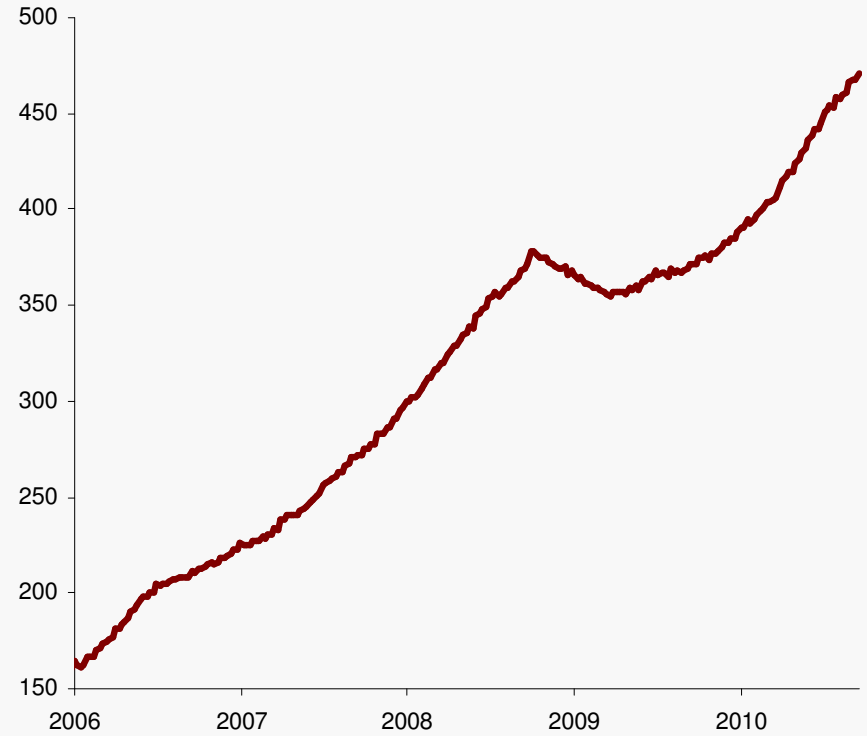
(2003 1.Ç – 2010 2.Ç, sabit fiyatlarla, 2008 1.Ç = 100)

Kaynak: TÜİK, TCMB

Toplam Kredi Hacmi*

(Ocak 2006 – Eylül 2010, milyar TL)

* Mevduat, kalkınma, yatırım ve katılım bankaları ile tüketici finansman şirketlerinin toplamı; kur etkisinden arındırılmış
Kaynak: BBDK, TCMB

İktisadi Görünüm ve Riskler

- **Toplam talepte belirgin bir ivmelenme beklememekle beraber, son dönemde iç ve dış talebin toparlanma hızlarının ayrışmaya devam etmesi nedeniyle, talebin kompozisyonunun cari denge ve finansal istikrara yönelik riskler açısından dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir.**
- **Gerek gelişmiş ülkelerin faiz oranlarını uzun süre düşük düzeylerde tutacağı beklentisinin giderek güçlenmesi, gerekse kriz sonrası süreçte ülkemizin görece riskliliğinde gözlenen düşüş, gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarında gözlenen artış eğiliminin de katkısıyla, iç ve dış talebin hızlarındaki ayrışmaya ilişkin riskleri beslemektedir.**

İktisadi Görünüm ve Riskler

- **Cari açığa ilişkin öncelikle izlenmesi gereken riskler:**
 1. **Aşırı Kamu Borçlanması (Yunanistan örneği)**
 2. **Aşırı Özel Kesim Borçlanması (İrlanda, ABD örneği)**

Cari Açığı Etkileyen Politika Araçları

- 1. Faiz Dışı Bütçe Fazlası**
- 2. Vergiler**
- 3. Sermaye Yeterlilik Oranları (Basel III)**
- 4. Likidite Yeterlilik Oranları (Basel III)**
- 5. Zorunlu Karşılık Oranları**
- 6. Merkez Bankası Likidite Yönetimi**

Çıkış Stratejisi ve Sonrası

- **Enflasyon Raporu (Temmuz 2010):** “...yılın kalan döneminde Çıkış Stratejisinde öngörülen tedbirlerin büyük ölçüde tamamlanması...” (baz senaryo)
- **Para Politikası Kurulu Kararı (16 Eylül 2010):** “Kurul, 2010 yılının sonuna kadar tamamlanması öngörülen Çıkış Stratejisi kapsamındaki diğer düzenlemelerin de yürürlüğe koyulmasının uygun olacağını ifade etmiştir.”

Çıkış Stratejisi ve Sonrası

- Bu doğrultuda Türk parası zorunlu karşılık oranı yıl sonuna kadar yüzde 6'ya çıkarılabilecektir.
- 2011 yılında zorunlu karşılık oranlarının izleyeceği seyre ilişkin sinyalleri Aralık ayında ilan edeceğimiz Para ve Kur Politikası metninde kamuoyu ile paylaşacağız.

Çıkış Stratejisi ve Sonrası

- **Zorunlu karşılıklara faiz ödenmesine son verilmesi kararı, makro ekonomik istikrarın korunmasına yönelik bir politika aracı olarak gördüğümüz zorunlu karşılık oranlarının etki gücünü artırmak için atılmış bir adımdır.**
- **Yakın dönemde iktisadi faaliyette fiyat istikrarı açısından aşırı ısınma belirtisi veya finansal istikrar açısından aşırı borçlanma eğilimi gözlemlemiyoruz.**
- **Aldığımız kararlar, orta vadede maruz kalabileceğimiz risklere karşı ekonomimizin direnç gücünü artıracak önlemlerdir.**
- **Bundan sonra da Merkez Bankası finansal sistemi makro ölçekte izleyerek finansal istikrarın korunması için üzerine düşen görevleri yerine getirmeye devam edecektir.**

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Türkiye Bankalar Birliđi Sunumu

Durmuş YILMAZ
Başkan

4 Ekim 2010